

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

Hukukta Kuram ve Uygulama:
Hukuk Tekniğinin Sıhhi İşlevi
Csaba Varga

Adalet ve Hukuk
Giorgio Del Vecchio

Tabii Hukuk ve Pozitif Hukuk
Roger Bonnard

Kelsen'in Hukuk ve Devlet Teorisi
Muaffak Akbay

Saf Hukuk Kuramı Nedir?
Hans Kelsen

Norm ve Değer
Hans Kelsen

Kadın Mağduriyeti Mağdur Olarak Kadının Hukuksal Konumu
Yasemin Işıktaş

İdeoloji Olarak Hukuk
Kasım Akbaş

Ceza Hukuku-Politika İlişkisi ve TCK'nın 301. Maddesi
Bağlamında Düşünce Özgürlüğü Sorunu
Türkan Yukun Sancar

Hukuk, Politika ve Adalet İlişkisinin
Yasıarda Davası Örneğinde İncelenmesi
Ülki Halatçı

Yargılamada Nesnellüğün Psikolojik ve İnançsal Boyutu
Alime Gürbüz

1982 Anayasasının Serüveni
Fazıl Hüsnü Erdem

Minimum Çeçerlilik Koşulu,
Partikularist Yaklaşımlar ve İnsan Haklarının Evrenselliği
Neval Oğan Balkız

Sınırlanmış Bireyin Sonsuzluk Özlemi
Bahir Güneş Türközer

Modernite ve Postmodernite Bağlamında Farklılıklar
Hüseyin Mural Işık

Bürokratik Ya da Teknikleştirilmiş Toplum Tasarısı
Müslüm Turan

Hukuk Çatması Kavramı, Sorun ve Çözüm Önerileri
Celalettin Kavas

Bürokratik Ya da Teknikleştirilmiş Toplum Tasarısı
Müslüm Turan

Hukuk ve Sözleşme-Sözleşme Hukuku ve Dağıtıcı Adalet
Antony T. Kronman

Hukuk ve Edebiyat Çalışmaları Çerçevesinde İncelenilecek:
Bir Geçmişle Hesaplaşma Çabası Olarak Şili'den Bir Örnek: Ölüm ve Kız
Hüseyin Öntaş

Çevresel Terörizm:
Abdurrahman Saygılı

Hukuk ve Bilim:
Hayrettin Ökçesiz

Hazırlayan: Hayrettin Ökçesiz

340 1
HF3
2006
c.15

LAW121210

İSTANBUL
BAROSU

15

IN 975-6037-57-1

39756 037577

Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
KÜTÜPHANE

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

15. KİTAP

Hazırlayan

Hayrettin Ökçesiz

340.1 HFS 2006

A.Ü.H.F. KÜTÜPHANESİ

340.1... 12.12.10

İstanbul Barosu Yayınları
İstanbul - 2006

SUNUŞ

HFSA'nın 15. kitabı Değerli Meslektaşım Sayın Gülriz Uygur'un inisiyatifi ve mesaisi ile bize ulaşmış bulunmaktadır. Sayın Uygur'a ve Araştırma Görevlisi Sayın Zeynep İspir'e değerli özverileri için tüm HFSA Çevresi adına gönülden teşekkürler ediyorum. HFSA'nın Yazarlarına ve çevirmenlerine ise her zaman minnet borçluyuz.

Bilindiği üzere, HFSA'nın bir diğer etkinlik alanı İstanbul Barosu ile birlikte iki yılda bir gerçekleştirdiği "Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar" adlı sempozyum dizisidir. Bu yıl üçüncüsünü idrak edeceğimiz bu buluşmayı Değerli Meslektaşım Sayın Yasemin Işıktaç ülkemiz hukuk felsefesi ve sosyolojisi dünyasına kazandıracaktır. 7-10 Eylül 2006 günlerinde İstanbul'da gerçekleşecek olan bu sempozyumun bildirimleri daha önce olduğu gibi HFSA'da yayımlanacaktır.

Değerli Meslektaşım, İstanbul Barosu Başkanı Sayın Kazım Kolcuoğlu'na, İstanbul Barosu'nun Yönetim Kurulu'nun ve Yayın Kurulu'nun değerli üyelerine HFSA'ya gösterdikleri bu teveccüh için burada bir kez daha teşekkür ederim. Öncelikle üniversitelerden ve oradaki yönetici meslektaşlarımızdan beklemeyi haklımız olan bu ilgi ve desteği İstanbul Barosu'ndan alıyor olmak bilim sosyolojisi ve tarihi bakımından dikkate değer bir anlam taşımaktadır.

Yayın hayatına 1993'ün Güzünde Nüans Yayıncılık'la başlayan HFSA birçok sempozyumu ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla birlikte gerçekleştirerek birçok ülkeden bu alanda düşünen ve çalışan kişilikleri buluşturmuştur. Düşünceler anılarla yoğrularak insani sıcaklığına bürünmüştür. Umuyorum ki, HFSA geçmişten geleceğe bizim bir buluşma yerimiz olur!

Bu kitabın yayımlanmasında emeği geçen değerli İstanbul Barosu görevlileri, Ufuk Matbaası çalışanlarına HFSA Çevresi olarak gönülden teşekkür ediyoruz.

Hayrettin Ökçesiz

HFSA - Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi

Hayrettin Ökçesiz
Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kampus, Antalya
Telefon: (0242) 227 69 75 - 76
Faks: (0242) 227 69 77
E-posta: hayret@akdeniz.edu.tr

İsteme Adresi: İstanbul Barosu - İstiklal Caddesi, Orhan Adli Apaydın Sk. Baro Han
Tel: (0212) 251 63 25 Belgegeçer (Faks): (0212) 293 89 60
Web: www.istanbulbarosu.org.tr
e-mail: info@istanbulbarosu.org.tr
Kapak karikatürü: Honoré Daumier

Elektronik ortamda iletilen imla ve dizgi hataları yazarın/çevirmenin sorumluluğundadır.

Kapak, İç Tasarım ve Baskı: Ufuk Matbaası (0212) 544 92 30 - 31
İstanbul, Ağustos 2006 ISBN 975-6037-57-1

İÇİNDEKİLER

- Hukukta Kuram ve Uygulama:
Hukuk Tekniğinin Sihirli İşlevi-Csaba Varga 5
- Adalet ve Hukuk-Giorgio Del Vecchio 18
- Tabii Hukuk ve Pozitif Hukuk-Roger Bonnard 24
- Kelsen'in Hukuk ve Devlet Teorisi-Muvaffak Akbay 41
- Saf Hukuk Kuramı Nedir?-Hans Kelsen 56
- Norm ve Değer-Hans Kelsen 64
- Kadın Mağduriyeti Mağdur Olarak Kadının
Hukuksal Konumu-Yasemin Işıktaç 70
- İdeoloji Olarak Hukuk-Kasım Akbaş 81
- Ceza Hukuku-Politika İlişkisi ve TCK'nın 301. maddesi Bağlamında
Düşünce Özgürlüğü Sorunu-Türkan Yalçın Sancar 96
- Hukuk, Politika ve Adalet İlişkisinin Yassıada Davası
Örneğinde İncelenmesi-Ülkü Halatçı 112
- Yargılamada Nesnelleğin Psikolojik ve
İnançsal Boyutu-Ahmet Gürbüz 125
- 1982 Anayasasının Serüveni-Fazıl Hüsnü Erdem 129
- Minimum Geçerlilik Koşulu, Partikülarist Yaklaşımlar ve İnsan
Haklarının Evrenselliği-Neval Oğan Balkız 173
- Sınırlanmış Bireyin Sonsuzluk Özlemi-Bahir Güneş Türközer 180
- Modernite ve Postmodernite Bağlamında
Farklılıklar-Hüseyin Murat Işık 185
- Bürokratik yada Teknikleştirilmiş Toplum Tasarısı-Müslüm Turan 199
- Hukuk Çatışması Kavramı, Sorun ve Çözüm .
Önerileri-Dadaşhan Celalettin Kavas 207
- Hukuk ve Sözleşme-Sözleşme Hukuku ve
Dağıtıcı Adalet-Antony T. Kronman 230
- Hukuk ve Edebiyat Çalışmaları Çerçevesinde İncelenebilecek
Bir Geçmişle Hesaplaşma Çabası Olarak
Şili'den Bir Örnek: Ölüm ve Kız-Hüseyin Öntaş 255
- Çevresel Terörizm-Abdurrahman Saygılı 273
- Hukuk ve Bilimi-Hayrettin Ökçesiz 280

Hukukta Kuram ve Uygulama: Hukuk Tekniğinin Sihirli İşlevi^(*)?

Csaba Varga^(**)

Çeviren: Hüseyin Öntaş

"Sollen, hipotetik bir önermenin formu, pek çok durumda pozitif hukuk düzeninin bir bileşeni olmaktan ziyade; onun temel önsel (a priori) normatif formudur."

*(István Losonczy
A funkcionális fogalomalkotás
lehetÉsége a jogtudományban
{Yargulamada "işlevsel kavram dönüştürümü" nün elverişliliği}
{Budapest: Királyi Magyar Egyetem
mi Nyomda 1941}, p. 65)*

Geleneksel anlayışa göre, hukuk tekniği, yasa yapımından uygulanmasına kadar geçen bütün süreçte etkindir; ancak aksi görüşteki güncel kuramcılar hukuk tekniğini yasama sürecine yol gösteren bir araç olarak ele almaktadırlar. Her ne kadar; sözde hukuk yapımı, uygulamada kazandığı belirli anlamın temel niteliklerinde billurlaşsa da hukuk tekniğine ilişkin problemler, hukuk uygulamasında konumlanır. Hukuk tekniği hukuk ile hukuk politikası (bir ülkenin toplumsal ilişkiler yığınına belirli bir amaçla düzenleme çabası) arasında bir köprü vazifesi görür.

Güncel anlayışa göre, akılla temellendirilebilir olması gerektiği varsayılan hukuk, hukuki belirliliğe sahip kavramların hizmetindeki bir meslek olarak kabul edilmektedir. Formalist hukuk bir yandan kendi dolayımında bir tür geometrik ideallik iddiasını güden bir sistem inşa etmeyi amaçlarken; bir yandan da sadece kuramsal sonuçlar doğurabilen bir meşrulaştırma modeli talep eder. Ancak gerçekte mekanik birer robot olmayan yargıçlar, insan türünün bütün varoluşsal özelliklerini taşıyan varlıklardır. Bu nedenle meslekleri için gerekli olan donanım ve niteliklere yeterli bir şekilde sahip olsalar bile, mesleklerinden kaynaklanmayan sosyal rolleri de kaçınılmaz olarak taşımaya devam ederler. Mesleki beklentileri uyarınca, mesleğin gereklerini diğer insanlık durumlarının üstünde tutmaya çalışarak, etik açıdan kendi egolarını sırkarken verdikleri hükümlerle yaşayan hukuku biçimlendirme sorumluluğunu taşıdıklarının da farkındadırlar.

Hukukun toplumsal yaşamda algılanma şekli ile formalizm arasındaki mesafenin, yine hukuk tarafından kapa-

(*) Bu makaleyi öğrencisi olma şansına erişmiş olmaktan büyük onur duyduğum Profesör İSTVÁN LOSONCZY' in aziz hatırasına ithaf etmeyi bir borç bilirim. Kendisi bir aydın olmanın bütün sorumluluklarını yerine getirmenin yanı sıra hukuk felsefesine de yeni bakış açıları kazandırmıştır. Bu makalenin konusuyla ilgili olarak Prof. Losonczy'in görüşleri için ayrıca bkz. József Szabadsfalvi 'Széjjegyzetek Hans Kelsen magyarországi recepciójának történetéhez: Losonczy István Kelsen-interpretációja' [Commentaries to the history of Hans Kelsen's reception in Hungary: István Losonczy's interpretation of Kelsden] Sectio Juridica et Politica [Miskolc] XXIII (2005) 1, pp. 125-140.

(**) Profesör, Macaristan Pázmány Péter Katolik Üniversitesi Hukuk Felsefesi Enstitüsü başkanı (H-1428 Budapest B, P. O. Box 6 [varga@jak.ppke.hu]); Macaristan Bilimler Akademisi Hukuk Enstitüsü Danışmanı [http://varga.jak.ppke.hu].